

ΕΛΛΗΝΙΚΟΣ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΚΟΣ ΣΥΛΛΟΓΟΣ

ΠΛΑΤΩΝ

ΣΥΓΓΡΑΜΜΑ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΟΝ
ΚΑΙ ΦΙΛΟΛΟΓΙΚΟΝ

ΕΚΔΙΔΟΜΕΝΟΝ ΚΑΤΑ ΜΗΝΑ

ΤΟΜΟΣ Δ΄. - ΤΕΥΧΟΣ Α΄ ΚΑΙ Β΄.

ΝΟΕΜΒΡΙΟΣ ΚΑΙ ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΣ 1881

Οὗν ἔστι περὶ τοῦ δε δευτέρου ἔθους
βουλόμενα ἢ περὶ παιδείας καὶ νόμων καὶ
τῶν αὐτῶν εἰσίων. (Πλάτ. Θέτα.)

ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ

ΕΚ ΤΟΥ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΥ Χ. Ν. ΦΙΛΑΔΕΛΦΕΩΣ

1881

Ε.Υ.Δ της Κ.τ.Π
ΙΩΑΝΝΙΝΑ 2008

Ο ΝΙΚΟΛΑΟΣ ΤΖΟΡΟΤΑΜΠΗΣ.

(Ἱστορικὸν ἐπεισόδιον).

Ἐν τῇ ἐφημερίδι «Παλιγγενεσία» (ἀριθ. 2670 Ἀπριλίου 24 1873) ἐποιήσαμεθα λόγον περὶ ἱστορικῆς παραδόσεως τοῦ κατὰ τὸν δῆμον Λευκασίας τῶν Καλαβρῶτων χωρίου Τζοροτᾶ ὑπὸ ὀγδοήκοντα περίπου οἰκογενειῶν ἀπαρτιζομένου, καὶ δυτικῶς τῆς κώμης Φίλια, πρωτευούσης τῆς Λευκασίας κειμένου, πρὸς δὲ καὶ περὶ Τζοροτάμπεη. Ὁ δὲ μακαρίτης σχολάρχης Ἐπ. Ἀθανασιάδης, ζῶν τότε προσέθετο τῇ διατριβῇ ἡμῶν ἐκείνη δημοσιεύσας ἐν τῇ μικρᾷ τοῦ Πύργου ἐφημερίδι «Τὰ Ὀλύμπια» (ἀριθ. 202 Μαΐου 12 1873) διασαφῆσεις καὶ λεπτομερείας, ἀφ' ὧν λαβόντες ἀφορμὴν ἀναδημοσιεύομεν ἤδη τὸ ἱστορῆμα ἐκεῖνο ἐπὶ τὸ ὀρθότερον καὶ ἀκριβέστερον, ὅς δ' εἰπεῖν καὶ ἱστορικώτερον.

Ἐκαστον γεγονός ἱστορικόν, ὅπως ἔχη τὴν προσήκουσαν αὐτῷ ἀξίαν, δεόν ἵνα διαφωτίζηται ὑπὸ τῶν δύο τῆς ἱστορίας ὀφθαλμῶν, δηλ. τῆς γεωγραφίας καὶ χρονολογίας. Ἄλλως στερούμενον μὲν τοῦ ἐτέρου τούτων φέρει στοιχεῖα μυθολογίας, μὴ συνοδευόμενον δ' ὑφ' ἑκατέρου καθαρὸς ἐστὶ μῦθος. Ἐπὶ τοῦ προκειμένου διηγήματος ἔχομεν εὐτυχῶς ὠρισμένον τὸν τόπον, στερούμεθα δὲ τῆς ἀκριβοῦς χρονολογίας. Ἀλλὰ διερευνῶντες τὴν περὶ τοιούτων μεσαιωνικὴν ἱστορίαν εὐρίσκομεν κατὰ προσέγγισιν τὴν ἀλήθειαν. Ἡ τῆς Κλειτορίας δηλονότι πολιορκία, μεθ' ἧς συνδέεται στενῶς τὸ διήγημα ἡμῶν τοῦτο, δεόν νὰ συμπεριλάβῃ τὰ ἔτη 1463—1482 ὅπως οὕτως εὐρεθῆ δύναμενος φέρειν ὅπλα ὁ μετὰ τοῦ Σουλτάν Σελήμ εἰς Αἴγυπτον συνεκστρατεύσας Νικόλαος Τζοροτᾶς. Ἐπαμένως τεκμαίρομεθα ὅτι ἡ ὡς εἴρηται πολιορκία συνέβη ἢ ἐπὶ Μεχμέτ Β' ἢ ἐπὶ Βαγιαζίτ Β' υἱοῦ καὶ διαδόχου ἐκείνου.

Γνωστὸν ὅτι οἱ Ἐνετοί, μετὰ τὴν ὑπὸ τῶν Τούρκων κατάλυσιν τῆς ἐν Πελοποννήσῳ ἀρχῆς τῶν ἀδελφῶν τοῦ Κωνσταντίνου Παλαιολόγου, κατεῖχον ἔτι ἐν τῇ χερσονήσῳ ἐκτὸς ἄλλων μερῶν τὸ Ναύπλιον, τὸ Ἄργος, τὴν Μεθώνην, τὴν Κορώνην, τὴν Μάννην, τὴν Μονεμβασίαν κλπ. Προβλέποντες δὲ ὅτι ὁ πορθητὴς τοῦ Βυζαντίου Μεχμέτ Β' ἔμελλε νὰ ἐκδιώξῃ αὐτοὺς καὶ ἐκ τῶν κτήσεων τούτων, ἐκάλεσαν εἰς τὰ ὅπλα τοὺς Ἕλληνας τῆς Πελοποννήσου. Ἐν ᾧ δὲ ἡ τῶν Ἐνετῶν δεσποτεία ἐπὶ τῶν κατοικῶν τῆς Ἑλλάδος καθίστατο διὰ πολλοὺς λόγους μᾶλλον δυσφόρητος τῆς τῶν

Τούρκων, οὐχ ἥττον ἢ φωνὴ ἐκείνων εἰσηκούσθη τῷ 1463 Μ. Χ. Καὶ ἐπανέστησαν ἡ Σπάρτη καὶ οἱ Λακεδαιμόνιοι ὑπὸ τὸν Μιχαὴλ Ῥάλλην, οἱ δὲ Ἀρκάδες ὑπὸ τὸν Πέτρον Μπούαν, ἐπῆλθον δ' ἐπίκουροι ἐκ Κρήτης. Οἱ Κορίνθιοι καὶ τοὶ ὑπὸ ὀσμανικῆς φρουρᾶς συνεχόμενοι, συνενοοῦντο μετὰ τῶν ἔξω Ἑλλήνων. Ἐπελθόντες δὲ κατ'αὐτῶν μετὰ τουρκικοῦ στρατοῦ τοῦ Ὁμάρμπεῦ συνεκροτήθη μάχη περὶ τὰς Πάτρας, ἐν ἣ κατὰ κράτος μὲν ἠττήθησαν οἱ Τούρκοι ὑποχωρήσαντες, δὲν ὠφελήθησαν ὁμῶς οἱ Ἕλληνες ἐκ τούτου· διότι ἐπιδιώκοντες αὐτοὺς κατ'ἐπίμονον προτροπὴν τοῦ ἐνετοῦ ναυάρχου καὶ περιπλακέντες εἰς δυσχωρίας δεινὰς ἔπαθον ὑπὸ τῶν ἐπιστρεφάντων Ὀσμανιδῶν ἦταν ὀλεθρίαν, πεσόντος τοῦ ἐνετοῦ καὶ συλληφθέντος τοῦ Μ. Ῥάλλη καὶ ἀνασκολοπισθέντος.¹ Τότε φαίνεται ἐπερχόμενος ὁ νικητὴς πρὸς ἄλωσιν καὶ ἐτέρων μερῶν ἐπολιόρχησε καὶ τὴν Κλειτορίαν, καὶ ἐστενοχώρησεν ἐπὶ τοσοῦτον τοὺς πολίτας αὐτῆς, ὥστε πέμψαντες οὗτοι πρεσβείαν ἠτήσαντο κατὰ τοὺς μὲν τριήμερον, κατὰ τοὺς δὲ ὀκταήμερον προθεσμίαν, μεθ' ἧν ὑπισχνοῦντο νὰ παραδώσωσι τῷ πολιορκητῇ τὴν πόλιν καὶ νὰ φύγωσιν. Ἐνδόντος δὲ τούτου, οἱ ἐν αὐτῇ κάτοικοι ἵνα μὴ λαφυραγωγηθῶσι καὶ ἀπογυμνωθῶσιν ὑπὸ τοῦ ἐχθροῦ, ἀθροίσαντες τὰ ἑαυτῶν χρήματα καὶ σταθμίσαντες ἐναποταμίευσαν νύκτωρ ἐν ὑπογείῳ τῆς ἐκεῖ που πλησίον ἐν τῷ τότε κειμένης μονῆς τῆς ἐπ' ὀνόματι εἴτε τοῦ ἁγίου Ἀθανασίου, εἴτε τῆς θεομήτορος τιμωμένης· μεθ' ὃ συσκευασθέντες ἐγκατέλιπον παγγενεῖ τὴν πόλιν. Μεταβάντες δὲ διὰ νυκτὸς εἰς Βοστίτσαν ἀπέπλευσαν ἐκεῖθεν κατὰ τινὰς μὲν εἰς Ζαγόριον τῆς Ἠπείρου, κατ'ἄλλους δὲ εἰς Ζαγορὰν τῆς Θετταλικῆς Μαγνησίας, ὡς μήπω κατειλημμένων τῶν χωρῶν ἐκείνων ὑπὸ τῶν Τούρκων. Ἐνταῦθα δὲ λέγεται ὅτι ἐγεννήθη καὶ ἀνετράφη ὁ Νικόλαος Τζοροτᾶς· ἔμαθε δὲ κατόπιν παρὰ τοῦ ἰδίου πατρὸς ἢ πάππου, ὅτι ἐν τῷ τῆς μονῆς ὑπογείῳ ἐπέκρυπτο ὁ τῆς αὐτῶν πατρίδος θησαυρός. Ἀνδρωθεὶς δὲ μετηνάστευτεν ἐκεῖθεν ἐλθὼν εἰς Κλειτορίαν πιθανῶς ἄνευ οἰκογενείας. Ἐνθα οὐ μόνον ἔρημον εὔρε τὴν πάλαι ποτὲ ἀνθηρὰν καὶ πλουσίαν Κλειτορίαν, ἀλλὰ καὶ ἄλλοιον φέρουσαν ὄνομα Παλαιοζάγοραν, καὶ κατόκησεν ἐκεῖ που πλησίον, οὗ νῦν τὸ χωρίον Τζοροτᾶ καλεῖται.

Ἡ ἀπώλεια τῆς ἐλευθερίας οὐ μόνον τοὺς ἀνθρώπους ἄλλοιοὶ ἐπὶ τὸ χεῖρον, ἀλλὰ καὶ τὰς χώρας χέρσους καὶ δυσμόρφους καθίστησιν ὑπὸ

1 Ἱστορία τοῦ Ἑλλ. ἔθνους ὑπὸ Κωνσ. Παπαρρηγοπούλου τόμ. 5. σελ. 588—589.—Ἐπιτομὴ τῆς Ἑλλ. Ἱστορίας ἀπὸ τῆς ἀλώσεως τῆς Κωνσ./πόλεως μέχρι τοῦ 1821 ὑπὸ Σπ. Βελίνη 1874 σελ. 57.

βάρβαρον καὶ τυραννικὴν δουλείαν. Διὸ καὶ τὰ περὶ τὴν Κλειτορίαν ὅλως ὄψιν μεταβαλόντα τῷ χρόνῳ οὐδ' ἔχνος τῆς μονῆς ἐφύλακτον οὐδὲ τοῦ ὑπογείου, θάμνων πυκνῶν καὶ ἄλλων ἀγρίων δενδρυλλίων ἐπιφυέντων καὶ καλυπτόντων πανταχοῦ τὸ ἔδαφος. Τοῦ χρόνου δὲ προϊόντος, οἰκογενειάρχης γενόμενος ἐπεδόθη εἰς τὴν γεωργίαν ὁ Νικόλαος, καὶ διερευνῶν καὶ ζητῶν τὴν θέσιν τῆς μονῆς καὶ τοῦ ὑπογείου διέτεμνε τοὺς θάμνους πρὸς ἀπορᾶν. Ἐκεῖ δὲ που ἀροτριῶν ἡμέραν τινα, ἀνεκάλυψε τοὺς προκατοραρυμένους θησαυροὺς. Καὶ πρῶτον μὲν κατὰ τὴν ἐπικρατοῦσαν πρόληψιν ὤφειλε νὰ αἰματώσῃ προηγουμένως τὸν τόπον ἐκεῖνον, καὶ ἔπειτα ν' ἀνοίξῃ τὸν θησαυρὸν ὡς ἐστοιχειωμένον. Διὸ σφάξας τὸν ἕτερον τῶν ἀροτήρων βοῶν ἐπ' αὐτοῦ ἔπραξε τὰ εἰκότα. Εἶτα δὲ καθάρισας τὸν στόμαχον τοῦ βοῦς καὶ λαβὼν ἀπὸ τοῦ χρυσίου ἐπλήρωσεν αὐτὸν καὶ κατέχωσεν εἰς μέρος ὠρισμένον. Ἐκάλυψε δὲ ἀφείς ἐν τῷ λάκκῳ τὸ ὑπόλοιπον καὶ ἐσημείωσε τὸν τόπον· ἐργασθεὶς δὲ ἡσύχως ἐπανῆλθεν εἰς τὴν οἰκίαν σύννους περὶ βουλευτόν.

Γνωστὸν δὲ ὅπως τότε κατεδιώκοντο ὑπὸ τῆς πλεονεκτικῆς τυραννίας καὶ διεκινδύνευον οἱ τε πλούσιοι τῶν χριστιανῶν καὶ μάλιστα οἱ θησαυρῶν εὐρίσκοντες καὶ μὴ ὁμολογοῦντες τοῦτον εἰς τὴν Κυβέρνησιν. Ὅθεν πρὸς ἀποφυγὴν τοῦ ἐπαπειλοῦντος κινδύνου διέπλασε καθ' ἑαυτὸν μῦθον ὁ Νικόλαος, ὅπως ἀποπειραθῆ τῆς συζύγου αὐτοῦ νεαρᾶς Ἰσως, ἂν δύνηται νὰ φυλάξῃ ἀπόρρητον τοῦτον, κατόπιν δὲ διανοεῖτο νὰ δηλώσῃ αὐτῇ τὸ ἀ-ἀληθές. Ὅτε λοιπὸν τὴν ἐσπέραν ἠρωτᾶτο ὑπὸ τῆς γυναικὸς αὐτοῦ περὶ τοῦ ἀπόντος ἑτέρου βοῦς, ἀπεκρίνατ' ἀφελῶς· «θὰ σοῦ εἰπῶ ἓνα μυστικόν, ἀλλὰ τήρα καλὰ νὰ μὴν τύχη καὶ τὸ βγάλης ἀπὸ τὸ στόμα σου, ἡγία τί κιντυνεύει ἡ ζωὴ μου. Ἐκεῖ 'ς τὸ χωράφι' ποῦ ἔκαννα σήμερα » ἐπέταξε μιὰ κουρούνα (κορώνη), κ' ἐμπᾶκε 'ς τὸν κ. . . τοῦ βοῦδιου » κ' ἐβγήκε ἀπὸ τὸ στόμα του, κ' εὐτὺς ἔπεσε χάμω τὸ βόιδι κ' ἐψόφησε. » Ἀλλὰ τήρα καλὰ νὰ μὴν εἰπῆς εἰς κανέναν τίποτα. » Ἡ δὲ γυνὴ ὑπεσχέθη μὲν νὰ σιγήσῃ, ἀλλὰ τὴν ἐπιούσαν διεθρυλεῖτο ὁ μῦθος τοῦ Νικόλαου καθ' ἅπαν τὸ χωρίον, διαδόσης ταῦτα τῆς ἄφρονος Νικόλαινας. Ἐκ τούτου φεύγων τὸν κίνδυνον τῆς καταγγελίας ὁ Τζοροτᾶς ἀπεφάσισε νὰ μεταβῇ εἰς Κωνσταντινούπολιν καὶ δηλώσῃ αὐτὸς οὗτος τῷ Σουλτάν Σελῆμ τὴν τοῦ θησαυροῦ εὑρεσιν. Καὶ δὴ μεταβὰς ἐκεῖσε ἐδήλωσεν ὅτι ἐπεθύμει νὰ παρουσιασθῇ εἰς τὸν Σουλτάνον, καὶ λαβὼν τὴν περὶ τούτου ἄδειαν, ἔλεγε τῷ δυνάστη ὅτι μέγας θησαυρὸς ἐν τῷ χωρίῳ αὐτοῦ εὐρισκόμενος ἀνεκαλύφθη· ἐξητήσατο δὲ τὰς διαταγὰς τοῦ αὐτοκράτορος καὶ ἀνθρώπους πιστοὺς αὐτῷ ὅπως περαδῶσθαι αὐτόν. Ὁ Σουλτάνος ὡς καὶ οἱ

περὶ αὐτὸν αὐλικοὶ ἤκουσαν ὡς μῦθον τὰ παρὰ τοῦ Νικολάου λεγόμενα, καὶ ὡς ἀγύρτην ἢ καὶ βλάκα τοῦτον θεωρήσαντες, ἠθέλησαν ν' ἀποπειραθῶσιν αὐτοῦ, ἢ καὶ νὰ παίξωσι μαζῆ του, καὶ σκώψωσιν αὐτόν, βλέποντες μάλιστα χωρικὸν δασὺν καὶ μακροτάτους φέροντα τοὺς μύστακας, εὕρισκον κωμικὸν τε καὶ γέλωτος ἄξιον. Ὅθεν ἀστείως ἠρώτων αὐτόν, ἂν ἢ πατρίς αὐτοῦ παράγῃ κέγχρον, καὶ πρὸς τί αὐτοῖς χρησιμεύει; Ὁ δ' ἀπλοῦς φαινόμενος Τζοροτᾶς ἀπεκρίνετο μετ' εὐφυίας ἅμα καὶ ἀφελείας εἰρωνικῆς. « Ἡ πατρίδα μου ἔγανει πολὺ κεχρί, καὶ τὸ στέλνουμ' ἐδῶ ἔς τὴν πόλιν, καὶ κάννουν μποζᾶ γιὰ νὰ πίνουνε τὰ βόϊδρια τῆς πόλις. — Παρέθηκαν δ' αὐτῷ ἔπειτα τράπεζαν καὶ σὺν ἄλλοις βρώμασι παρέθεντο καὶ ὀξύγαλα (γιαγοῦρτι), ὅπως τρώγων περιλειφθῆ διὰ τὸ μακρὸν τοῦ μύστακος καὶ ἐμποίησῃ γέλωτα τοῖς περιθεωμένοις. Ἄλλ' ὁ πονηρὸς Τζοροτᾶς ὑπονοῶν τὴν πανουργίαν ἐκείνων, « εἰς τὸν Μωρητᾶ ἐμεῖς συνηθίζουμ' εἶπεν, ὅταν ἔχωμε γιαοῦρτι ἔς τὸ τραπέζι μας, νὰ τρῶμε πρῶτα μέλι καὶ ἴστερνὰ τὸ γιαοῦρτι. » — Παρέθηκαν λοιπὸν αὐτῷ καὶ τοῦτο τῆς τραπέζης. Ὁ δὲ Νικόλαος λαβὼν διὰ κοχλιαρίου ἐγεύσατο πρώτου τοῦ μέλιτος καὶ ἔπειτα συγκρατῶν τοὺς μύστακας περιέστρεψεν αὐτοὺς ἀνυψώσας ὑπὲρ τὰ χεῖλη καὶ περιέδθησεν ὑπὲρ τὰ ὦτα ὀπισθεν, ὥστε νὰ μὴ ἐγγιζῶσιν εἰς τὸ ἐσθιόμενον ὀξύγαλα καὶ ἔπειτα ἐπεδόθη θαρραλέως εἰς τὴν γεῦσιν καὶ τούτου. Ἐξ αὐτῶν καὶ ἄλλων ἀνεκδότων, ἅτινα διὰ τὸ σύντομον παραλείπομεν, κατενόησαν οἱ περὶ τὸν Σουλτάνον, ὅτι ὁ Τζοροτᾶς δὲν εἶναι τυχαῖος χωρικός, ὅπως κατ' ἀρχὰς ἐξέλαβον αὐτόν. Δοὺς δὲ μετὰ ταῦτα ἱκανὴν συνοδείαν ὁ Σουλτάνος διέταξεν αὐτόν ἵνα μεταβᾷ εἰς Πελοπόννησον καὶ ἀνορύξας τὸν θησαυρὸν μετακομίσῃ τοῦτον εἰς τὴν πρωτεύουσάν τῆς αὐτοκρατορίας· ὅπερ προθύμως καὶ μετ' εὐλικρινείας ἐποιήσατο ὁ Νικόλαος διὰ τὸν φόβον, δύο καὶ δέκα ἡμίονους φορτίσας χρυσοῦ καὶ ἀγαγὼν εἰς Κωνσταντινούπολιν. Ἐρωτώμενος δ' ὁ ἀπλοῦς τὰ ἤθη φαινόμενος γεωργός, ἂν ἐφύλαξεν ἑαυτῷ ὑποκρύψας μέρος τοῦ θησαυροῦ καὶ πόσον; — Ἀπεκρίνετ' ἀστείως καὶ ἀφελῶς, ὅτι « ἐκράτησα ὅσω ἐχώρησεν ἡ κοιλίτσα μου. » ὑπαινιττόμενος τὸν πλήρη χρυσοῦ προκεχωσμένον στόμαχον τοῦ βοός. Ὁ Σουλτάνος ἀμείβων τὴν πίστιν καὶ γενναϊότητα τοῦ ὑπηκόου τούτου, ἐδωρήσατ' αὐτῷ γαίας πολυπλήθους ἐν τῇ Κλειτορίᾳ, ἀπονείμας αὐτῷ καὶ τὸν τίτλον τῆς εὐγενείας τοῦ Βέν.

Ὅτε δ' ὕστερον ἐξεστράτευσεν εἰς Αἴγυπτον ὁ Σουλτάν Σελήμ, ὁ ἐπονομασθεὶς καὶ ὑπ' αὐτῶν τῶν Ὀθωμανῶν ὁ σκληρὸς διὰ τὰς αὐτοῦ ὀμότητας ἀναβὰς εἰς τὸν θρόνον διὰ τῆς δολοφονίας τοῦ ἰδίου πατρὸς Βα-

γιαζίτ Β', μεταξὺ τῶν προσκληθέντων νὰ συμπαρακολουθήσωσιν ἰσχυρῶν χριστιανῶν, συμπαρακολούθησεν αὐτῷ καὶ ὁ Νικόλαος Τζοροτάμπης μετὰ στρατιωτῶν Πελοποννησίων, ὡς ἐκ τοῦ ἐφεξῆς ἱστορικοῦ ἀποσπάσματος γίνεται δῆλον. « Ἀπερχόμενος ὁ Σουλτάν Σελήμ εἰς τὸ λαβεῖν τὴν Αἴ-γυπτον, ἀπῆλθε καὶ εἰς Ἱεροσόλυμα καὶ φιλοτιμησάμενος τὸν πατριάρ-χην καὶ τοὺς πατέρας δέδωκε καὶ ἀχτιναμὲ (διαθήκην χάριτος), ὠφέλη-σε καὶ τοὺς Λαϊκοὺς τοὺς χριστιανοὺς τῆς Ἱερουσαλήμ. . . Τότε ἦσαν στρατιῶται πολλοὶ χριστιανοί, ὡς καὶ ὁ Τζοροτᾶς Πελοποννήσιος Βέης, ὁ ὠφελήσας τῇ πρὸς τὸν Σουλτάνον Σελήμ μεσιτεία τοὺς Σιναΐτας καὶ λίαν αὐτοὺς εὐεργετήσας. »¹ Ἐπιβεβαιουῦται δὲ προσέτι καὶ ἀπὸ τοῦ δη-μοτικῆς ἄσματος τοῦ παρὰ τῷ λαῷ ἐκεῖσε (ἐν Κλειτορίᾳ) περιαδομένου περὶ τούτου καὶ σήμερον,

« Ἀνάθεμα τὸν Τζοροτᾶν ὅπου ἔβρε τὸ βλυσίδι

« Καὶ τὸ ἔδωκε τοῦ βασιλῆᾶ κ' ἐπῆρε τὸ Μισίρι. »

Οὐ μόνον δ' ὁ συγγραφεὺς τῆς περὶ τῶν ἐν Ἱεροσολύμοις πατριαρχευσάν-των ἱστορίας ποιεῖται μνεῖαν τοῦ διαληφθέντος Τζοροτᾶ, κατὰ τὸν μα-καρίτην Σπ. Ἀθανασιάδην, ἀλλὰ καὶ ὁ αἰμίμηστος Βυγένιος ὁ Βούλγαρης ἐν τῇ πρὸς Πέτρον Κλαίρικιαν ἐπιστολῇ περὶ τῶν μετὰ τὴν διαίρεσιν ἢ τὸν χωρισμὸν τῶν ἐκκλησιῶν νεωτέρων ἁγίων καὶ θαυμάτων τῆς ἀνατο-λικῆς.

Ὁ Νικόλαος Τζοροτᾶς πλούσιος γενόμενος κατέστη λίαν εὐεργετικὸς διὰ τοῦ πλοῦτου, κοινωφελῆ χρῆσιν τούτου ποιησάμενος ἐν διαφόροις τῆς Πελοποννήσου ἐπαρχίαις ἤτοι κατεσκευάσατο γεφύρας, ὡς « τοῦ Τζοροτᾶ τὸ γεφύρι » ἐν Κλειτορίᾳ, ὅπερ ἀφῆκε πρὸ πολλοῦ ἐπὶ τοῦ πε-δίου ἄχρηστον ἰστάμενον ὁ ποταμὸς Λάδων, μεταλλάξας ρεῖθρον ἑαυτοῦ, φρέατα κλπ. ὧν ἐν φέρει μέχρι σήμερον τὸ παρωνύμιον τοῦ Νικολάου ἐν Νεοχωρίῳ τοῦ Πύργου τῆς Ἡλείας, « τοῦ Τζοροτᾶ τὸ πηγάδι. » Λέγε-ται δὲ ὅτι μεταβαίνων ἐκεῖσε ὁ Νικόλαος πρὸς παραχειμασίαν μετὰ τῶν ποιμνίων αὐτοῦ, οὐ μόνον τὸ φρέαρ ἐν ἰδίῳ αὐτοῦ κτήματι ἀνωρύξατο, ἀλλὰ καὶ πύργον τινὰ πρὸς κατοικίαν ὠκοδομήσατο, περὶ ὃν, τοῦ χρόνου προϊόντος, καὶ ἄλλαι ποιμενικαὶ καλύβαι κατασκευασθεῖσαι, ἀπετέλεσαν τὰς πρώτας βάσεις τῆς νῦν ἀνθηρᾶς καὶ εἰς πρόσω κατὰ πάντα ὁσημέραι χωροῦσης πόλεως τοῦ Πύργου πρωτευούσης τοῦ δήμου Λετρίνων.

¹ Ἱστορία περὶ τῶν ἐν Ἱεροσολύμοις πατριαρχευσάντων κλπ. παρὰ Δοσιθέου ἔκδοσις τῶν 1715 ἐν Βουκορεστίῳ.

Ἐπισημειωτέον δὲ ὅτι σώζονται καὶ νῦν ἔτι ἐν τῷ χωρίῳ Ἰζοροτᾶ ἀπόγονοι, οὐχὶ πλέον πλούσιοι, τοῦ τότε πλουτισθέντος Νικολάου, φέροντες καὶ τὸ ὄνομα καὶ τὸ παρωνύμιον αὐτοῦ.

Ἐγγραφον ἐν Βυτίῃ τῇ 20 Μαρτίου 1882.

ΠΑΝ. ΠΑΠΑΖΑΦΕΙΡΟΠΟΥΛΟΣ ἱερεὺς
Σχολάρχης.

ΑΠΟΣΗΑΣΜΑΤΑ

Ἐκ τοῦ Λυρικοεπικοῦ ἀνεκδότου ποιήματος

« Τὰ παραούλια
ἢ οἱ ἀρματοῦλοι καὶ κλέπται τοῦ Μωρζᾶ »

ὑπὸ Δ. Τ.

.....
.....
Τώρα παιδιὰ τὴν θέσι του καθένας μας ἄς πιάση,
Καθένας ἔς τὸ ταμποῦρι του ἄς γύρη νὰ πλαγιάση,
Κὴ ἄς μείνη ὁ Μῆτσος ξάγρυπνος νὰ κάμη καρπούλι,
Γιὰ τ'εἶν' ὁ νεώτερος μαθὲς ἀ'οὔλα τὰ συντρόφια,
Κ' ἔχει τὸ μάτι ἀκοίμητο, σὰν κάποιο νυχτοπούλι.
Τ' ἀκοῦς, ρὲ Μῆτσο ; . . . κάτσε σὺ 'κεῖ ἄνω εἰς τὸ λιθάρι
Σὲ 'κεῖν' τὴν ἄκρη τοῦ γκρεμοῦ, μὲς ἔς τακρινὸ ταμποῦρι
Καὶ γιὰ νᾶχης τὴν ἔννοια σου καὶ γιὰ νὰ ξαγρυπνήσης
Τραγοῦδησε τὴν λεβεντιὰ, καὶ παίξε τὸ γιογκάρι,
Ἄγάλια-γάλια καὶ γλυκὰ νὰ μᾶς ἀποκοιμήσης,

Τρεῖς μέραις κούρασι παιδιὰ, καὶ ἀγρυπνιὰ τρεῖς νύχταις